

Het risico van risicomodellen

Risicomodellen kunnen heel waardevol zijn voor de financiële wereld, maar niet in tijden van crisis. Dat vindt Roger Pielke jr, hoogleraar aan de universiteit van Colorado. Hij denkt dat zulke modellen de crisis juist verergeren.

■ **Risicomodellen zijn er toch juist om risico's beter in te schatten?** "Als we in een weersvoorspelling horen dat er regen op komst is, dan kunnen we dat risico goed inschatten: we nemen voor de zekerheid een paraplu mee. In zo'n geval werkt een risicomodel. Maar als ze in San Francisco zouden horen dat er een kans van 60 procent is dat er binnen een week een aardbeving met een kracht van 7 op de schaal van Richter komt, dan weet niemand wat en of hij iets moet doen. Dat is te onzekere wetenschap. Mensen hebben wel ervaring met aardbevingen, maar niet met het voorspellen ervan. Daarom zijn ze zo moeilijk te modelleren."

Zijn de risico's in de huidige financiële crisis ook zo moeilijk te modelleren?

"Risicomodellen kunnen heel waardevol zijn in de financiële wereld, maar ze voldoen niet in een tijd van crisis. Dat komt omdat we geen ervaring hebben met crisissen. Bovendien stimuleren risicomodellen kuddegedrag. Dat komt door

dat iedereen bij stress op de financiële markt meer waarde gaat hechten aan de modellen dan aan de marktprijs. Mensen vertrouwen in het algemeen teveel op modellen om risico's in te schatten, maar intussen worden ze er vaak door misleid."

Hoe laten mensen zich dan misleiden door risicomodellen?

"Mensen proberen risico's altijd te kwantificeren. Als een financieel model een kans van 5 procent geeft op bijvoorbeeld een renteverlaging, dan kan dat in de praktijk ook uitpakken op 1 of 10 procent. Om die 5 procent te interpreteren is een onafhankelijk menselijk oordeel nodig. We vergeten vaak dat modellen onze onzekerheid over de toekomst niet kunnen wegnemen, terwijl modellen altijd onzeker zijn."

Maar in de afgelopen decennia heeft men juist veel energie gestoken in het ontwikkelen van risicobeheerssystemen. De Nobelprijs voor de economie werd in 1997 zelfs toegekend aan een model waarmee

de prijs van opties kan worden vastgesteld. Zijn risicomodellen dan werkelijk de oorzaak van de huidige financiële crisis? "Volgens Alan Greenspan wel. Hij zegt dat het ligt aan de gegevens waarmee de risicomodellen zijn gevoed. Die gegevens waren alleen van de laatste twee decennia – een periode van euforie – en niet van eerdere stressperiodes. Ik zelf denk dat een groot deel van de fout in menselijk handelen zit. Om een hilarisch voorbeeld te noemen: analisten van Standards & Poor's in New York, een bureau dat de kredietwaardigheid van organisaties beoordeelt, zeggen in uitgelekte e-mails tegen elkaar dat zelfs als kredieten uit koelen opgebouwd zouden zijn, ze die zouden beoordelen. Dit is tekenend: als beslissers hun eigen producten – in dit geval kredieten – niet eens begrijpen, is het onmogelijk om de risico's daarvan goed in te schatten. Al met al denk ik dat betere risicomodellen wel hadden geholpen, maar het gaat vooral om het beter gebruiken van modellen." ●